

Kapitola 16

Hospodářský rozměr české zahraniční politiky

Štěpánka Zemanová

V letech 2010 a 2011 panovalo v oblasti podpory vnějších ekonomických vztahů ČR (VEV) značné napětí díky kompetenčním sporům mezi dvěma klíčovými aktéry – ministerstvem zahraničních věcí (MZV) a ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). Toto napětí měla na další dva roky zmírnit Dohoda o garantované úrovni služeb v oblasti prosazování obchodních zájmů českých firem, uzavřená mezi ministerstvy koncem června 2011. Dohoda však zdaleka neřešila problém dvoukolejnosti aktivit obou ministerstev, který rozvoj této oblasti české zahraniční politiky dlouhodobě limituje. Už první měsíce roku 2012 ukázaly, že rivalita mezi ministerstvy přetrvává a institucionální zájmy navzdory pokračující hospodářské krizi vystupují nad zájmy českých podnikatelských subjektů.

Zatímco ještě v polovině minulého desetiletí panovaly poměrně ostré spory o tom, zda je aktivní podpora VEV vůbec nutná a zda nenarušuje působení neviditelné ruky trhu, v podmínkách krize se na české politické scéně upevnil již dříve dosažený konsensus o její potřebnosti.¹ Ke stabilizaci přispíval i fakt, že v průběhu roku 2011 byly schváleny některé významné koncepční dokumenty. Počátkem roku 2012 však stále chyběla definitivní verze dlouho očekávané exportní strategie. V průběhu jejího projednávání spory mezi ministerstvy nabraly znovu na intenzitě. Vedle institucionální dvoukolejnosti tak systému podpory VEV nově začala hrozit i dvoukolejnost (či vícekolejnost) programová. Podobně jako v roce 2011, kdy po finančním skandálu odstoupil ministr průmyslu Martin Kocourek a ve funkci jej nahradil Martin Kuba, tuto oblast i v roce 2012 postihly personální otřesy.

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Otázka potřebnosti a žádoucí podoby podpory VEV ČR už v minulosti vykazovala značnou dynamiku. V devadesátých letech minulého století byla předmětem ostrých

debat mezi levou a pravou částí politického spektra vůbec nutnost jejího rozvoje. V předcházející dekádě se neshody týkaly zejména rozsahu, institucionálního zázemí a optimální podoby mixu používaných nástrojů. Na počátku tohoto desetiletí se k nim přidaly již zmíněné kompetenční spory mezi MZV a MPO.

V roce 2011 navzdory uvedeným sporům vláda schválila stěžejní programové instrumenty vytvářející rámec pro příští směřování podpory VEV – *Koncepci zahraniční politiky České republiky, Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti, Národní inovační strategii a Bezpečnostní strategii*.² O rok dříve vznikl i další relevantní dokument – *Strategie udržitelného rozvoje ČR*. V návaznosti na uvedené dokumenty byla koncem roku 2011 veřejnosti představena též pracovní verze exportní strategie. Úkol přijmout definitivní podobu exportní strategie měl být původně splněn už v roce 2010 (pro období 2011–2020). Opakovaně se ale odkládal a provizorně řešil aktualizací a prodlužováním platnosti dřívější exportní strategie. Definitivně se jej podařilo završit teprve v březnu 2012, kdy vláda novou Exportní strategií schválila, avšak přes nesouhlas ministra zahraničních věcí Karla Schwarzenberga. Schwarzenbergův kritický postoj k Exportní strategii na české politické scéně oživil již dříve diskutovanou otázku střetů zásad a zájmů v české zahraniční politice. Zejména kritika vymezení teritoriálních priorit podpory českého exportu byla v této souvislosti interpretována jako důsledek zvýšeného akcentu na lidská práva, či nadměrného lpění na hodnotách za situace, kdy česká ekonomika potřebuje prorůstový impulz v podobě nových exportních příležitostí.³ Ještě intenzivněji čeští politikové o napětí mezi hodnotami a tradičními zahraničněpolitickými zájmy debatovali koncem léta, v návaznosti na výroky premiéra Petra Nečase o nežádoucích dopadech některých módních projevů (dle Nečase např. „*dalajlamismu*“ nebo „*falešné[ho] adorování*“ nevkusu v rámci podpory členek ruské skupiny Pussy Riot) na český export.⁴

V průběhu diskuse kolem Nečasova vystoupení na zahájení Mezinárodního strojírenského veletrhu v Brně se znovu plně ukázala dělicí linie mezi MZV a MPO, když ministr Schwarzenberg projev premiéra ostře kritizoval, zatímco ministr průmyslu Kuba stanovisko premiéra podpořil. Zároveň debata odhalila nejednotnost v postoji k této otázce mezi českými politickými stranami i uvnitř těchto stran. Přestože ministra Schwarzenberga podpořil např. prezidentský kandidát ODS Přemysl Sobotka,⁵ vzhledem ke stranické příslušnosti premiéra, ministra průmyslu a ministra zahraničních věcí byl spor někdy interpretován jako rozkol mezi ODS a TOP 09. Tímto způsobem jej prezentovala např. opoziční ČSSD, která navíc rozkol označovala za riziko pro český export. Nejednotnost vládních stran, ale též význam tématu a sílu tábora, který se zde staví spíše na stranu ekonomických zájmů, ukázaly např. zářijové oslavy vzniku komunistické Číny, jichž se na čínské ambasádě vedle prezidenta Václava Klause zúčastnili i někteří poslanci – šéf zahraničního výboru sněmovny David Vondrážka (ODS), předseda KSČM Vojtěch Filip, místopředseda ČSSD Zdeněk Škromach, předseda poslaneckého klubu ČSSD Jeroným Tejc a další.⁶

Bez odezvy napětí mezi hodnotově orientovanými a hospodářskými cíli zahraniční politiky nezůstalo ani v nevládním a v podnikatelském sektoru. Premiérový výrok odsoudil jako nešťastné a nepřijatelné český PEN klub. Přivítal je naopak předseda Smíšené česko-čínské komory (a bývalý ministr zahraničních věcí) Jan Kohout.⁷ Je

však poměrně diskutabilní otázkou, zda mezi nevyužitým potenciálem obchodu a dalších oblastí spolupráce s Čínou, na které v této souvislosti Kohout poukazoval,⁸ skutečně existuje příčinná souvislost.

V posledních měsících roku 2012 téma vztahu hodnotových a ekonomických zájmů rezonovalo i v pozvolna se rozbíhající kampani před první přímou volbou prezidenta ČR. Postoj ministra zahraničních věcí z prezidentských kandidátů vedle P. Sobotky podpořil i Jan Fischer.⁹ V podzimní fázi kampaně se vedly obecnější rozpravy o preferencích kandidátů v oblasti hospodářské politiky státu a v nich se dostávaly do popředí i další otázky související s podporou VEV ČR. Přestože vliv hlavy státu na hospodářskou politiku je spíše nepřímý, většina uchazečů o tento post v rámci svých ekonomických priorit zmiňovala pro další rozvoj VEV velmi významný boj s korupcí. Pro posílení opatření na podporu exportérů, a to zejména na trzích mimo EU, se vyjadřoval Fischer, Schwarzenberg, Sobotka i Miloš Zeman. Kandidát ČSSD Jiří Dienstbier ve svém programu dokonce navrhoval založení státní exportní společnosti.¹⁰

Z hlavních programových dokumentů podpory VEV, které byly v roce 2012 již v platnosti nebo nově došlo k jejich schválení, vyplývá, že tato oblast české zahraniční politiky opět získala na významu. Současně se ale posunulo i její chápání. V minulé dekádě bylo těžiště podpory VEV spatřováno především v aktivitách na podporu exportu, které českým firmám usnadňují vstup a uplatnění na zahraničních trzích. Zřejmé je to např. již z názvu *Koncepce proexportní politiky 2003–2006* nebo z klíčových priorit následné *Exportní strategie České republiky pro období 2000–2010* – vytváření příležitostí pro české podnikatele, budování systému účinné asistence pro exportéry, zlepšování kvality služeb pro export a rozšiřování kapacity sítě na podporu exportu.¹¹ Na tuto linii v roce 2012 navázala nová Exportní strategie vzhledem ke svému zaměření na podnikovou úroveň (či mikroúroveň) českého vývozu. Zároveň je však zřejmé, že v aktuálních podmínkách už pro posilování pozice ČR v mezinárodních ekonomických vztazích aktivity na mikroúrovni nestačí. Do popředí zájmu se tedy dostávají i systémové aspekty, resp. makroúroveň.

Zvýšeným důrazem na makroúroveň se ovšem záběr podpory VEV ČR výrazně rozšířil. Exportní strategie ji sama o sobě už nemůže pokrýt. Potřebné změny na makroúrovni české ekonomiky má proto zajistit především implementace *Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012–2020*,¹² přijaté vládou už v září 2011.¹³ Ani ta ale pro aktuální problémy VEV ČR nepředstavuje všelék. Je otázkou, nakolik se podaří praktickou realizaci obou dokumentů provázat a koordinovat a zda při jejich provádění nebudou vznikat nežádoucí duplicity nebo naopak mezery. Úspěšná implementace obou dokumentů navíc není jen v režii hospodářské či zahraniční politiky státu. Vyžaduje i výrazné změny v politické sféře, které by dlouhodobě zajistily rozvoj stabilního a transparentního tržního prostředí. V tomto směru má Česká republika aktuálně značné rezervy. Navzdory snaze Nečasovy vlády i některých dřívějších kabinetů zde zatím nedošlo k významnějším posunům.

Rostoucí akcent na makroaspekty podpory VEV reaguje též na skutečnost, že se v posledních letech výrazně změnily podmínky pro uplatnění ČR na mezinárodních trzích. Dosavadní komparativní výhody – polohová renta a kvalifikovaná, avšak relativně levná pracovní síla – se již téměř vyčerpaly. S růstem nákladů na pracovní sílu

klešá cenová konkurenceschopnost českých výrobců a ČR zaostává i v oblasti necenové konkurenceschopnosti. Zároveň se změnily i politické, ekonomické, společenské a technologické podmínky, o něž se může český export opírat.

Vedle pomalého ožívování světové ekonomiky a pokračujících ekonomických problémů EU, se rozvoji VEV ČR do cesty staví i nestabilita vlády a státních institucí, obtížné prosazování reforem v oblasti veřejných služeb a veřejných financí, přetrvávající resortismus, korupční skandály, pokles kvality vzdělávacího systému nebo problémy technického vzdělávání.¹⁴ V důsledku nepříznivého působení těchto faktorů se českým exportérům nedaří posunout z pozice subdodavatelů průmyslových produktů s nízkou přidanou hodnotou do pozice vývozců výsledků špičkového výzkumu, vývoje a designu, sofistikované průmyslové produkce s vysokou přidanou hodnotou a služeb spojených s realizací výrobků na koncových trzích.¹⁵

Zmíněné problémy dále prohlubuje příliš silná teritoriální koncentrace VEV ČR na trh EU, nadměrná odvětvová koncentrace českého exportu (automobilový průmysl, elektronika, zčásti turistika) a pomalý růst počtu podnikatelských subjektů vstupujících na zahraniční trhy.¹⁶ V tomto případě jde o nedostatky, jichž si Česká republika byla už v minulosti vědoma a reagovala na ně už např. ve vymezení prioritních zemí v předcházející exportní strategii. Přestože však podle předešlé exportní strategie ke klíčovým oblastem, kde se měli čeští exportéři lépe uplatňovat v průběhu druhé poloviny minulé dekády, patřilo např. Rusko, Turecko, Čína, Indie, USA, Kanada, Argentina, Brazílie, Chile, Mexiko, Egypt nebo Spojené arabské emiráty, k výraznému růstu podílu těchto teritorií na českém exportu zatím nedošlo. Úkol tak přešel i do nadcházejícího období.

Zásadní cíle Exportní strategie z roku 2012 tedy reflektují hlavní problémy rozvoje VEV ČR a jsou kontinuální s cíli, které si vlády ČR kladly již v minulosti: zvýšení počtu podnikatelských subjektů rozvíjejících exportní činnost, rozšiřování objemu exportu s pozitivním dopadem na dlouhodobý udržitelný růst, zaměstnanost a veřejné finance, diverzifikace odbytišť, resp. odklon části vývozu mimo EU a zvýšení podílu vyvážené produkce s vysokou přidanou hodnotou. V reakci na ostré institucionální spory, které v minulosti provázely budování systému podpory VEV, se mezi cíli nově objevuje i „*maximální využití pozitivních synergií jednotlivých činností státu pro export a úspor plynoucích z komplementarity aktivit, efektivní koordinace a spolupráce všech zainteresovaných subjektů*“, označované též jako „*orgware pro export*“.¹⁷

Zatímco z vymezení východisek a cílů je jasně patrné výše zmiňované propojení makro- a mikroúrovně podpory VEV, hlavní praktické pilíře Exportní strategie¹⁸ již plně reflektují fakt, že makroúroveň se realizuje prostřednictvím Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti, a směřují tak především na mikroúroveň. Tím je do značné míry zajištěna kontinuita s dosavadní exportní strategií pro léta 2006–2010. V rámci jednotlivých pilířů – zpravodajství pro export, rozvoje exportu a rozvoje obchodních příležitostí – pak strategie usiluje zejména o zaplnění mezer a odstranění nedostatků v existujícím systému podpory VEV. V tomto smyslu Exportní strategie není nikterak převratná. Za hlavní inovaci je možné považovat celkové pojetí strategie, v němž jsou na rozdíl od dřívějších dokumentů obsažené jasně kvantifikované koncové i dílčí cíle („[z]výšení objemu vývozu do zemí mimo EU v koru-

novém vyjádření o 50 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2010, s kontrolním cílem 25 % do roku 2016“; „[z]výšení počtu vysoce inovativních exportérů... na dvojnásobek do roku 2020“¹⁹ atd.). Toto pojetí vytváří prostor pro tlak na praktickou implementaci ze strany podnikatelské veřejnosti. Spolu s jednoznačně určenými časovými mezníky, v nichž má být plnění strategie hodnoceno, vytváří i prostor pro případné zpřesňování a přehodnocování stávající podoby dokumentu v reakci na nové trendy na mezinárodních trzích.

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA, UDÁLOSTI

Uklidnění situace v oblasti podpory VEV, které se v průběhu roku 2012 marně očekávalo, by bylo žádoucí i vzhledem k vnějšímu kontextu, v němž se tato agenda realizuje. Ačkoli ve světové ekonomice jako celku pokračovalo oživení, přetrvával fenomén tzv. dvourychlostního vývoje, kdy celkové tempo globálního růstu výrazně ovlivňovala vysoká dynamika vybraných rozvíjejících se a rozvojových zemí, zatímco vyspělé ekonomiky v této dynamice zaostávaly. Pro Českou republiku je tento fenomén mimořádně nepříznivý, neboť mezi regiony s pomalým růstem i nadále patřila Evropská unie.

Vzhledem k vysoké otevřenosti české ekonomiky a stávající orientaci na vnitřní trh EU zahraniční obchod ČR neměl dostatečnou intenzitu pro to, aby kompenzoval pokles domácí poptávky v důsledku změny spotřebního chování domácností, který se prolíná s úspornými kroky Nečasovy vlády. Po stagnaci HDP ve třetím a čtvrtém kvartálu 2011 tak v roce 2012 českou ekonomiku postihla nejdelší hospodářské recese za posledních 15 let. Hrubý domácí produkt státu klesal ve všech čtvrtletích, celkově se v roce 2012 propadl o 1,2 %. Ke konci roku se navíc předpokládalo, že recese bude pokračovat ještě minimálně v prvním čtvrtletí 2013.²⁰

Ve světle uvedeného vývoje byla intenzivní aktivita orgánů státu na podporu uplatnění české produkce a služeb v zahraničí velmi potřebná. Stejně jako v předcházejícím období ji však limitoval spor o obchodně-ekonomickou činnost ambasad. Ten se, jak už bylo zmíněno, po uklidnění ve druhé polovině roku 2011 znovu otevřel v souvislosti s novou Exportní strategií. Dokument byl zpracováván poměrně dlouho a v rámci příprav jej MPO konzultovalo i s MZV a podnikatelskou veřejností. Předpokládanou podobu přestavil v říjnu 2011 ještě bývalý ministr průmyslu M. Kocourek.²¹

Pod vedením nového ministra Kuby byla příprava Exportní strategie rychle završena tak, aby ji vláda mohla schválit už v březnu 2012; oproti verzi prezentované v říjnu 2012 však doznala některých změn. Část z nich se týkala kontroverzního institucionálního rámce. Pod záminkou zefektivňování institucionálního zázemí podpory VEV se MPO snažilo dokument využít k prosazení své vůdčí role jako koordinátora aktivit na podporu VEV. Tuto pozici by mu mělo zajistit především provozování tzv. Exportní back-office, tj. dle Strategie nejen datového, analytického a školicího centra, ale též orgánu pro „operativní řízení proexportních činností“, který by připravoval „podklad[y] pro adaptaci služeb pro export a k rozložení zahraničních sítí

CzechTrade, CzechInvest a ekonomických diplomatů MZV, popřípadě i pro koordinaci činnosti s CzechTourismem, Českými centry a zástupci ČR v mezinárodních organizacích“.²² Ačkoli to ve strategii nebylo explicitně řečeno, spekulovalo se, že součástí těchto organizačních změn by mělo být začlenění agentury CzechTrade pod MPO.²³ V rámci přípravy strategie ministr průmyslu Kuba vystoupil s požadavkem obnovení dřívější praxe, kdy na ekonomických úsecích ambasad působili diplomaté vybíraní MPO.²⁴

Snaha zasahovat prostřednictvím Exportní back-office nebo obchodních přidělců do sféry působnosti MZV pochopitelně narážela na odpor a bylo jedním z důvodů, proč MZV zaujalo k Exportní strategii rezervovaný postoj. Kromě toho ale MZV poukazovalo též na příliš obecný charakter textu strategie, nesouhlasilo s vymezením prioritních a zájmových teritorií, dle náměstka ministra zahraničních věcí Tomáše Duba nekonzultovaným s MZV, a kritizovalo i příliš pozdní předložení strategie MZV v rámci meziresortního připomínkového řízení.

Pouhé dva dny před projednáváním Exportní strategie vládou MZV na tiskové konferenci prezentovalo vlastní vizi podpory exportu a zabezpečení ekonomických zájmů Česka. Podle ní by se mělo jednat o prioritní agendu diplomatických úřadů, nejen ekonomických radů a tajemníků koordinujících zahraniční aktivity ostatních složek státu. Oproti Exportní strategii měla vize širší tematický záběr, neboť vedle podpory exportu kladla větší důraz na podporu investic, spolupráci v oblasti vědy a techniky a též spolupráci v rámci vysokého školství.²⁵ Zároveň s konceptem MZV představilo i *Chartu diplomacie pro byznys*, vytyčující zásadní priority české zahraniční služby v oblasti podpory rozvoje VEV. Ty se v zásadě shodovaly s prioritami exportní strategie, neboť zahrnovaly především posilování konkurenceschopnosti, diverzifikaci exportu a změnu zaměření exportu na produkty s vysokou mírou přidané hodnoty.

Jako poněkud nešťastný se v tomto kontextu ukázal záměr ministerstva zemědělství (MZe) vytvořit vlastní strategii na podporu exportu výrobků českých farmářů spojovaný i s možností vysílat do vývozně zajímavých oblastí zemědělského radu. Ačkoli vývoz této produkce má svá specifika a ani nová Exportní strategie, ani koncept MZV mu nevěnovaly zvláštní dokumenty, posílení aktivity dalšího ministerstva a vznik třetího programového dokumentu by jen posílil stávající institucionální zmatky. Nelze se proto divit reakci MPO, které ihned přislíbilo zvýšení pozornosti věnované zemědělské produkci a tím se snažilo dalšímu institucionálnímu štěpení bránit.

V průběhu jara 2012 se kontroverze kolem nové Exportní strategie přesunuly z roviny koncepční do roviny personální. V návaznosti na přijetí strategie ministr průmyslu Kuba odvolal dosavadního ředitele agentury CzechTrade Ivana Jukla, přičemž jako důvod uváděl právě neshody o podobě podpory VEV. Jukla v jeho funkci dočasně nahradil ředitel odboru podpory exportu MPO Zdeněk Vališ. Jukl po svém odvolání obratem zamířil na MZV, aby zde stanul v čele ekonomické sekce a řídil tak průběh procesu optimalizace zahraničního zastoupení ČR, které mezi MZV a MPO patří k hlavním bodům neshod. V bezprostřední návaznosti na přijetí Exportní strategie byl odvolán i dlouholetý náměstek pro EU a mezinárodní konkurenceschopnost Martin Tlapa.²⁶

Tahanice provázející schvalování nové exportní strategie do značné míry zastihovaly pozitivní kroky, které se v průběhu roku 2012 podařilo v oblasti rozvoje VEV ČR realizovat. Přitom v operativní rovině podpory VEV měla obnovená rivalita mezi ministerstvy spíše pozitivní dopad, neboť obě ministerstva se snažila prokázat svou vůdčí pozici prostřednictvím zvýšené aktivity. MZV hned v únoru roku 2012 představilo nový model školení diplomatů. Jeho cílem je prohloubit ekonomické znalosti a posílit povědomí o fungování podniků a jejich exportních strategiích. V rámci systému se mají do přípravy diplomatů zapojit manažeři významných firem, členové Národní ekonomické rady vlády (NERV) i vysokoškolští pedagogové. O dva měsíce později byl tento systém posílen podpisem Memoranda o spolupráci mezi MZV a VŠE. Memorandum má umožňovat úzkou výzkumnou spolupráci a zintenzivnění vzdělávací a přednáškové činnosti, kterou akademičtí pracovníci pro MZV poskytují, ale i odborné stáže studentů a posílení možnosti uplatnění talentovaných absolventů školy v české ekonomické diplomacii.

V červnu na svých webových stránkách MZV spustilo novou sekci „ekonomika“ věnovanou podpoře hospodářských zájmů ČR v zahraničí, kam koncentruje relevantní zprávy z ústředí i ze zastupitelských úřadů. Součástí této sekce se stala rubrika „servis exportérům“ zahrnující několik databází s praktickými informacemi pro exportéry, teritoriální informace, ale též přehled aktuálních zahraničních poptávek a tenderů a tipy pro rozjezd exportu.²⁷ Koncem listopadu 2012 představilo MZV novou službu „Žijeme v zahraničí“ s webovým portálem www.zijemevzahranici.cz. Služba má podporovat při vstupu na zahraniční trhy především malé a střední podniky prostřednictvím jejich spojení s krajany v potenciálních odbytištích. Čechům žijícím v zahraničí pak nabízí možnost rozvoje vlastního podnikání nebo přivýdělku např. v podobě zajišťování překladů, administrativy, průzkumů trhu nebo budování obchodních zastoupení.²⁸

Tradičně v roce 2012 pokračovala praxe setkávání nově jmenovaných velvyslanců s podnikatelskou veřejností zainteresovanou na rozvoji obchodních kontaktů s příslušnou zemí – tentokrát se týkala např. Norska (resp. Skandinávie), JAR, Vietnamu, Chorvatska nebo Argentiny. Již posedmé MZV realizovalo projekty na podporu české ekonomické diplomacie, tentokrát v celkové hodnotě 4,8 mil. Kč.²⁹ V návaznosti na cíl teritoriální diverzifikace jich nejvíce směřovalo do regionu Jižní Ameriky a Asie. V delší tradici setkávání zaměstnanců českých ambasad pověřených ekonomickou agendou pokračovala i letní Konference ekonomických diplomatů. Novinkou ročníku 2012 byl naopak celodenní seminář „Export – záchranná brzda v krizi“ pořádaný Unii malých a středních podniků, v jehož odpolední části probíhaly konzultace diplomatů s představiteli českých firem. Vzhledem k vysokému zájmu firem by se měla tato akce opakovat i v roce 2013.³⁰

V průběhu celého roku 2012 MZV připravilo pro podnikatele několik seminářů věnovaných exportním možnostem ve vybraných teritoriích – většinou mimo EU. Konzultace o možné podpoře při vstupu na zahraniční trhy vedlo MZV např. s výrobcí českého skla a bižuterie nebo s představiteli firem a obchodních komor zaměřených na Latinskou Ameriku a Karibik. V návaznosti na pracovní návštěvy ministra Schwarzenberga navštívily delegace českých podnikatelů např. Filipíny nebo Vietnam. Podepsána byla Smlouva o zamezení dvojímú zdanění mezi Českou republikou

a Panamou. Na intenzitě nabrala činnost MZV, pokud jde o zatím dostatečně nevyužívanou možnost dodávek pro mezinárodní instituce. Díky tomu se v roce 2012 uskutečnila série informativních seminářů o možnostech dodávek do Evropské organizace pro jaderný výzkum (CERN) a Evropské banky pro obnovu a rozvoj nebo o zapojení do projektů EU ve východní Evropě a jižním Středomoří v rámci politiky sousedství.

MPO podobně jako v minulých letech podporovalo účast českých firem na výstavách a Strojírenském veletrhu v Brně, jehož partnerskou zemí byla Indie, zastoupená celkem 135 firmami, a čestným hostem Rusko s 90 přítomnými podnikatelskými subjekty.³¹ Prezentace českých firem proběhla i v době konání XXX. olympijských her v Londýně, a to v rámci projektu „Česká stopa“ v prostorách Českého domu.

Celkově lze tedy konstatovat, že navzdory institucionálním a koncepčním třenicím se v běžné agendě podpory VEV úspěšně realizovala řada změn a inovací. To se pozitivně projevilo i na výsledcích českého exportu za rok 2012. Přes stále problematické podmínky v mezinárodním prostředí český vývoz meziročně vzrostl o 6,4 %, přičemž nárůst exportu do zemí označených v nové Exportní strategii za prioritní přesáhl 25 %, resp. 11 % v případě zemí zájmových. Tomu odpovídalo snížení podílu EU na českém vývozu z 82,7 % na 80,8 %.³² Otázkou však zůstává, zda by tato čísla v případě lepší spolupráce mezi MZV a MPO nemohla být ještě markantnější, popř. zda by se těchto výsledků nedalo dosáhnout s menší zátěží pro státní rozpočet, pokud by se podařilo dualitu v činnosti obou ministerstev odstranit. Jistým příslibem do dalšího období by mohlo být dosažení dohody MZV, MPO a řady organizací a hnutí reprezentujících podnikatelskou sféru o vzájemné informovanosti

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Vzhledem ke krizovému vývoji české ekonomiky v roce 2012 se vedle klíčových ministerstev zapojených do podpory VEV, MZV a MPO, v této oblasti zvýšil i význam vlády jako celku. Vláda v těsné spolupráci s NERV musela na problémy českého hospodářství dané především poklesem domácí poptávky reagovat a hledat adekvátní soubor protikrizových opatření. Některá z nich směřovala právě do sféry VEV, neboť růst exportu nabízí alternativu, jak pokles domácí poptávky kompenzovat. Šlo především o urychlení implementace Exportní strategie, resp. rychlé zavedení některých jejích součástí do praxe. K tomu mělo přispět mj. přijetí *Akčního plánu pro export a internacionalizaci* s dvanácti projektovými kartami pro realizaci hlavních pilířů Exportní strategie a ustavení Řídícího výboru pro implementaci exportní strategie, v němž pod vedením ministra průmyslu zasedají náměstci dalších klíčových resortů a též představitelé podnikatelských svazů a zájmových sdružení. Dále si vláda kladla za cíl urychlit vyřešení kompetenčních sporů. Je však otázkou, nakolik je ukončení sporů schopna skutečně dosáhnout – již v minulosti se v této otázce musela angažovat, ale jak rok 2012 ukázal, její snaha nebyla zatím korunována úspěchem.

Vedle vlády se v podpoře českých exportérů v průběhu roku 2012 intenzivněji angažovala i Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Zatímco v předcházejícím období

členové obou komor k rozvoji VEV přispívali zejména v rámci svých zahraničních cest a přijímání delegací jiných zemí, v roce 2012 přišli poslanci PS PČR i s některými legislativními návrhy – např. zjednodušením poskytování vývozních úvěrů komerčními bankami a rozšířením možnosti odpočtu pohledávky z úvěru nebo bankovní záruky z daňového základu.³³ V neposlední řadě se v prostorách parlamentu odehrávaly odborné akce, při nichž čeští podnikatelé mohli rozšiřovat své znalosti i kontakty nutné pro vstup na zahraniční trhy. Jako příklad může posloužit výše zmíněná červenová konference „Export – záchranná brzda v krizi“.³⁴ Nad některými akcemi směřujícími k podpoře exportu zástupci Parlamentu ČR v roce 2012 převzali patronát – zde je příkladem výroční konference sítě Enterprise Europe Network v České republice s názvem „Podpora mezinárodní technologické a výzkumné spolupráce se zeměmi mimo EU“. Konference uspořádaná Technologickým centrem AV ČR ve spolupráci s International Chamber of Commerce se uskutečnila pod záštitou předsedy senátu P. Sobotky.

K dalším významným hráčům na poli podpory VEV patřily tradičně proexportní agentury CzechTrade, CzechInvest a CzechTourism. Prvních dvou zmiňovaných se v srpnu roku 2012 dotkla dlouho avizovaná změna – sloučení zahraničních zastoupení. Již krátce po sloučení se počet zahraničních kanceláří podařilo rozšířit z 38 na 48, v průběhu roku 2013 by však měl vzrůst až na 70.³⁵ Oproti dřívějším představám o tom, že půjde o krok směrem k vytvoření jediné autonomní instituce propojující funkci podpory exportu i investic, bylo však sloučení spojeno s vytvořením integrované zahraniční sítě MPO, jejíž pracovníci jsou nyní považováni za kmenové zaměstnance MPO. Výsledkem sloučení by měla být lepší koordinace, větší efektivnost a soustředění zdrojů ministerstva do stávající sítě. Kritici v pozadí tohoto kroku spatřují snahu o návrat k dřívější praxi obsazování atraktivních pracovních míst v zahraničí úředníky MPO,³⁶ ministerstvo se ale brání tím, že na nové či uvolněné pozice vysílá zaměstnance na základě transparentních výběrových řízení prováděných ve spolupráci s podnikatelskou sférou.

Úspěšně si v roce 2012 vedly instituce zabývající se financováním a pojišťováním exportu. Česká exportní banka (ČEB) uzavřela nové úvěrové smlouvy v celkové hodnotě kolem 26 mld. Kč a dosáhla tak třetího nejlepšího výsledku ve své sedmnáctileté historii. Téměř 60 % její finanční podpory se vztahovalo k vývozům do zemí označovaných novou Exportní strategií jako prioritních – z toho 39 % do Ruska a 16 % do Turecka.³⁷ Pro Exportní garanční a pojišťovací společnost (EGAP) byl rok 2012 již po několikáté rekordním, když se podařilo sjednat 240 nových smluv o objemu přesahujícím 72 mld. Kč, což znamenalo více než 35% nárůst.

Práci agentur na podporu VEV však v průběhu roku 2012 komplikovala řada otřesů. Nejprve šlo o už zmiňované odvolání I. Jukla z pozice generálního ředitele agentury CzechTrade. V srpnu následoval zásah antikorupční policie v CzechInvestu kvůli tendru na vyhledávání vhodných průmyslových nemovitostí pro české i zahraniční investory. A ve funkci skončil i jeho šéf.³⁸ V září na svou funkci rezignoval ředitel ČEB Tomáš Uvíra a dozorčí rada EGAP odvolala i šéfa této instituce Karla Plevu. V říjnu odhalila nedostatky v hospodaření ČEB kontrola Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ). Podle NKÚ banka v letech 2010–2011 neoprávněně poskytla

úvěry ve výši přes 8 mld. Kč, porušila při správě svěřených prostředků zásadu obezřetnosti a spolupracovala i s některými pochybnými partnery. Do konce roku 2012 však byly všechny posty znovu obsazeny a agentury se soustředily hlavně na doplnění vrcholného managementu, tak aby mohly opět naplno pracovat.

Stejně jako v minulých letech tvořila i v roce 2012 podpora VEV významnou součástí agendy prezidenta republiky V. Klause. Jako obvykle se k tomu významným nástrojem staly oficiální návštěvy v zahraničí. Už v lednu se při příležitosti státní návštěvy v Turecku uskutečnilo v několika tureckých městech Česko-turecké podnikatelské fórum.³⁹ Další podnikatelská fóra následovala v Malajsii, Indonésii, Polsku, Rakousku a Maďarsku.⁴⁰ Z návštěv, které prezident Klaus hostil, doprovázela technologická mise Královské švédské akademie inženýrských věd příjezd švédského krále Karla XIV. Gustava. Česko-kazašské podnikatelské fórum se uskutečnilo při příležitosti příjezdu kazašského prezidenta Nursultana Nazarbajeva.⁴¹

Novinkou oproti dřívějšku nebylo ani to, že se zčásti o realizaci aktivity na podporu VEV zasloužili i sami podnikatelé, resp. jejich sdružení a svazy. Například Mezinárodní obchodní komora v ČR pod záštitou premiéra, ministrů Schwarzenberga a Kuby i dalších významných ústavních činitelů pořádala v září 2012 East-West Business Forum, na němž se jednalo o možnostech ekonomické spolupráce se zeměmi Organizace islámské spolupráce. Pasivní nezůstávaly ani kraje – krajští hejtmané přijali řadu firemních i státních delegací na nižší úrovni, při nichž projednali konkrétní možnosti spolupráce pro svůj region.⁴²

Vzhledem k členství ČR v Evropské unii a přenesení některých pravomocí v oblasti vnějších ekonomických vztahů na komunitární úroveň, představovaly právě EU a její orgány další významné dějiště i aktéra podpory českých VEV. Zde v rámci Evropské rady od konce roku 2011 probíhala intenzivní jednání o posílení hospodářské a měnové unie zavedením společných pravidel rozpočtové odpovědnosti. Výsledný Fiskální pakt směřující k posílení rozpočtové kázně, který Evropská rada schválila v březnu 2012, Nečasova vláda nepodepsala. Odmítavý postoj (sdílený mezi dalšími členskými státy pouze Velkou Británií) by pro vývoj VEV ČR mohl být rizikový, pokud by vedl k vyloučení českých zástupců z jednání o posilování konkurenceschopnosti Unie.⁴³ Naopak pozitivní dopad na české podnikatelské subjekty by měl mít Plán pro růst Evropy, o jehož prosazení ČR v jarních měsících roku 2012 spolu s dalšími dvanácti členskými státy Unie usilovala. Slibný je v tomto ohledu zejména v Plánu obsažený příslib opatření k liberalizaci služeb, liberalizaci evropského energetického trhu, dokončení Evropského výzkumného prostoru nebo snížení regulatorní zátěže zejména pro malé a střední podniky.⁴⁴

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY VE VEŘEJNÉM A MEDIÁLNÍM PROSTORU

Vzhledem k přetrvávajícím kontroverzím se v průběhu roku 2012 hospodářský rozměr české zahraniční politiky stal několikrát předmětem veřejných diskusí a opakovaně mu věnovala pozornost i česká média – nejvíce tisk (přes 80 % příspěvků), ale

i rozhlas a televize (9 %, resp. 7 %). Hned v prvních měsících se debaty týkaly obsahu a okolností kolem přijetí nové Exportní strategie a s nimi souvisejícího obnovení kompetenčních sporů mezi MZV a MPO. Jako v minulých letech šlo i o mediálně vděčné téma, navíc jej ještě krátce po přijetí Strategie přivítaly personální změny, které s kritickým postojem ke Strategii byly spojovány.

Po určitém útlumu na sklonku jara se téma vrátilo znovu do popředí jednak díky publikaci pozitivních výsledků exportu za první měsíce roku, ale zejména v návaznosti na vytvoření integrované sítě obchodních misí MPO, mediálně někdy označované za „ekonomickou diplomacii na truc“.⁴⁵ Spíše bilanční charakter pak měly stále hojně příspěvky, které se objevovaly ke konci roku. Za pozitivum lze považovat nárůst pozornosti věnované konkrétním podmínkám a možnostem, které exportérům nabízejí zahraniční trhy, a to především mimoevropské. V tomto ohledu česká média v roce 2012 naplnila osvětovou funkci a snad mohla i inspirovat přípravu nových podnikatelských projektů. Na druhou stranu i v rámci tématu podpory VEV platí zákon sledovanosti. Nelze se proto divit, že počet příspěvků věnovaných Nečasově eskapádě s dalajlamou a Pussy Riot se téměř vyrovnal počtu příspěvků, které se zabývaly Exportní strategií či českým exportem obecně.

Ve srovnání se zahraničněpolitickou rovinou podpory VEV však v českých médiích mnohem lépe rezonovala její dimenze evropská. Měřeno opět počtem příspěvků, byla frekvence debaty o nepřistoupení k Fiskálnímu paktu téměř čtyřnásobně vyšší než frekvence diskusí o problematice exportu. Jako mediálně ještě vděčnější se ukázaly korupční kauzy v CzechInvestu a v EGAP.

ZÁVĚR

Ačkoli se v průběhu let 2011–2012 podařilo dotvořit programovou bázi podpory VEV ČR a tato oblast české zahraniční politiky má až do konce dekády jasné priority a cíle, nelze říct, že by zde došlo k zásadnímu posunu. Kritickým faktorem zůstaly nedořešené kompetenční spory mezi MZV a MPO. V roce 2012 navíc po četných politických a mediálních přestřelkách reprezentantů obou resortů (a paradoxně v návaznosti na dlouho očekávané schválení Exportní strategie) vyústily utvořením dvou paralelních sítí vnější reprezentace. Přestože si obě ministerstva již v roce 2011 rozdělila kompetence v prozatímní dohodě, se vznikem integrované sítě zahraničního zastoupení vystala řada nových otazníků ohledně spolupráce i propojení součástí zahraniční sítě MPO s diplomatickými a konzulárními úřady spadajícími pod MZV.

Přestože se českým exportérům v roce 2012 dařilo a ČR udělala i určitý posun i směrem k naplnění již delší dobu akcentovaného cíle odklonu části vývozu z vnitřního trhu EU do mimoevropských, ekonomicky dynamických oblastí, situace vzhledem k pomalému růstu evropské ekonomiky a přetrvávající recesi v ČR, pro jejíž překonání nebyly ani rekordní exportní výsledky dostatečné, byla stále poměrně vážná. Zatímco za úspěchy českého exportu stálo nemalé úsilí podnikatelů i mnoha úředníků, kteří v rámci státní podpory VEV realizují běžnou agendu, politická scéna zde opět selhávala. Přestože se intenzivně diskutovalo o významných aspektech podpory

VEV, např. o jejím postavení v hierarchii zahraničněpolitických zájmů, potřebná praktická řešení nepřišla.

Pohled na politické tahanice kolem podpory VEV, ještě umocněný korupčními skandály, které v roce 2012 zasáhly i tak významné aktéry v této oblasti jako Czech-Invest nebo EGAP, nutně vzbuzuje skepsi nad tím, nakolik jsou cíle Exportní strategie, ale i dalších významných dokumentů (např. Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti směřující k zařazení ČR mezi nejkonkurenceschopnější ekonomiky světa) reálné. I když se ČR společně s dalšími evropskými státy podařilo v roce 2012 vytvořit pro naplnění těchto cílů příznivější podmínky i na úrovni EU prosazením Plánu pro růst Evropy, bez zlepšení domácích poměrů, resp. institucionální i personální stabilizace jich stěžejí dosáhne. Hluboké rozpory mezi vládnoucími stranami, podkopávající již tak slabou Nečasovu vládu, rozhodně ke konci roku 2012 nebyly indikátorem blížícího se řešení. Přes dosažené posuny v programové bázi byl proto rok 2012 pro podporu VEV v mnoha ohledech ztracený a příliš pozitivní výhled nepřinesl ani pro další období.

Poznámky

- ¹ Srv. např. Hřích Jan (2008): Hospodářský rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal a kol. (2008): *Česká zahraniční politika v roce 2007. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 334–335.
- ² Bliže k okolnostem vzniku a obsahu uvedených dokumentů viz předcházející díl ročenky – Kořan, Michal a kol. (2012): *Česká zahraniční politika v roce 2011. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ³ Srv. Šlechta, Ondřej (2012): *Spor o podporu exportu. Konflikt mezi MZV a MPO je odrazem bezkonceptnosti české zahraniční politiky*. Revue Politika, 3/2012. On-line: www.revuepolitika.cz/clanky/1644/.
- ⁴ *Nečas: Dalajlamismus či podpora Pussy Riot škodí českému exportu*. iDNES.cz, 2012. On-line: zpravy.idnes.cz/podpora-dalajlamy-podle-necase-skodi-exportu-fnb-domaci.aspx?c=A120910_182335_domaci_jj; srv. *Nečas: Obhajoba lidských práv ano, ČR ať ale jedná jako zbytek EU*. ČTK, 12. 9. 2012.
- ⁵ *Premiérový věty o dalajlamovi vadí Schwarzenbergovi, Kuba je hájí*. ČTK, 11. 9. 2012.
- ⁶ Štěfániková, Sandra (2012): *Čeští politici oslavovali vznik komunistické Číny. Hraje se o export*. Aktuálně.cz. On-line: aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/fotogalerie/2012/09/28/klaus-se-skromachem-uctili-mao-ce-tunga-poji-je-pp.
- ⁷ *Česko-čínská komora má Nečasova slova za začátek potřebné debaty*. ČTK, 11. 9. 2012.
- ⁸ Tamtéž.
- ⁹ *Nečasova slova o exportu vadí Fischerovi, nehájí je ani Sobotka*. ČTK, 11. 9. 2012.
- ¹⁰ *Kandidáti v ekonomických programech zmiňují boj s korupcí a dluhy*. ČTK, 16. 12. 2012.
- ¹¹ *Exportní strategie ČR pro období 2006–2010. Část 1.5 – Soustava cílů exportní strategie*. On-line: www.businessinfo.cz/cs/clanky/obsah-es-2006-2010-1240.html.
- ¹² V Exportní strategii je Strategie konkurenceschopnosti označovaná za „hardware“ podpory českého vývozu.
- ¹³ Bliže viz Zemanová, Štěpánka (2012): Hospodářský rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal a kol. (2012): *Česká zahraniční politika v roce 2011. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 286.

- ¹⁴ *Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020. Část Východiska pro formulaci Exportní strategie 2012–2020.* On-line: www.businessinfo.cz/app/content/files/archiv/dokumenty/mpo_exportni_strategie_2012_2020.pdf.
- ¹⁵ *Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020*, op. cit., část *Vize a cíle exportní strategie*.
- ¹⁶ *Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020*, op. cit., část *Východiska pro formulaci Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020*.
- ¹⁷ *Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020*, op. cit., část *Vize a cíle Exportní strategie*.
- ¹⁸ V jazyce *Exportní strategie pro období 2012 až 2020* „software“ pro export.
- ¹⁹ *Exportní strategie pro období 2012 až 2020*, s. 14.
- ²⁰ *Česká ekonomika loni mírně ztratila. Jsme v nejdelsí recesi od roku 1997.* iHNED.cz, 2013. On-line: byznys.ihted.cz/c1-59479490-ceska-ekonomika-loni-mirne-ztratila-jsme-v-nejdelsi-recesi-od-roku-1997.
- ²¹ Srv. Zemanová, Štěpánka (2012): op. cit., s. 286–287.
- ²² *Exportní strategie pro období 2012 až 2020*, op. cit., s. 22–23.
- ²³ Shabu, Martin (2012): *Náměstek Tlapa vrací úder ministru Kubovi.* Česká pozice.cz. On-line: www.ceskapozice.cz/byznys/podnikani-trhy/namestek-tlapa-vraci-uder-ministru-kubovi.
- ²⁴ Šmídová, Tereza–Němec, Jan (2012): *Kuba proti knížeti. Chce pro své lidi diplomatický pas.* Aktuálně.cz. On-line: aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=734267.
- ²⁵ MZV ČR: *Prezentace Podpora exportu a ekonomických zájmů České republiky v zahraničí. Nový koncept ministerstva zahraničí ČR.* Příloha k článku *Podpora exportu a ekonomických zájmů ČR v zahraničí*, 12. 3. 2012. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/udalosti_a_temata/archiv_zprav/rok_2012/x2012_03_12_podpora_exportu_a_ekonomickych_zajmu_cr_v_zahranici.html.
- ²⁶ Shabu (2012): op. cit.; *E15: Jukl bude připravovat rozšíření sítě obchodních misí.* ČTK, 2. 5. 2012.
- ²⁷ MZV ČR : *Servis exportérům.* On-line: www.mzv.cz/ekonomika/servis_exporterum.htm.
- ²⁸ MZV ČR: *Export českých podnikatelů podpoří jedinečná síť kontaktů do zahraničí.* On-line: www.mzv.cz/ekonomika/cz/akce_zu/index.html.
- ²⁹ MZV ČR: *Projekty ekonomické diplomacie v roce 2013.*
- ³⁰ MZV ČR: *Seminář „Export – záchranná brzda v krizi“.* On-line: www.mzv.cz/ekonomika/udalosti/x2012_06_29_seminar_export_zachranna_brzda_v_krizi.htm.
- ³¹ MPO ČR: *Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020. Exekutivní shrnutí.* On-line: www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/mpo_plneni-exportni-strategie-2012.pdf.
- ³² Tamtéž, s. 4.
- ³³ *Vláda podpořila poslanecký návrh na podporu exportu.* ČTK, 19. 7. 2012.
- ³⁴ *Konference Export – záchranná brzda v krizi*, 29. 6. 2012. On-line: www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/mpo_plneni-exportni-strategie-2012.pdf.
- ³⁵ MPO ČR: *Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020. Exekutivní shrnutí*, op. cit., s. 8.
- ³⁶ Srv. *Ekonomická diplomacie na trzc.* EURO, 48/2012, 26. 11. 2012, s. 28 vs. *MPO sloučilo zahraniční pobočky vládních agentur.* Právo, 25. 8. 2012.
- ³⁷ MPO ČR: *Zpráva o plnění Exportní strategie České republiky pro období 2012 až 2020. Exekutivní shrnutí*, op. cit., s. 12.
- ³⁸ *Policejní razie v CzechInvestu se týká tenderu na vyhledávání nemovitostí.* E.15.cz, 8. 8. 2012. On-line: zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/policejni-razie-v-czechinvestu-se-tyka-tendru-na-vyhledavani-nemovitosti-903489.
- ³⁹ *Zahraníční politika České republiky.* Data I–VI/2012. On-line: www.mzv.cz/public/ef/e6/e6/855595_770627_data4_6_2012.pdf.

- ⁴⁰ Zahraniční politika České republiky. Data VII–IX/2012. On-line: www.mzv.cz/public/6f/e2/61/910564_824818_ZP_data7_9_final.pdf; Zahraniční politika České republiky. Data X–XII/2012. On-line: www.mzv.cz/public/dc/42/af/957553_883133_data_10_12_2012.pdf.
- ⁴¹ Zahraniční politika České republiky. Data IV–VI/2012, op. cit.; Zahraniční politika České republiky. Data X–XII/2012, op. cit.
- ⁴² Srv. např. Zahraniční politika České republiky. Data X–XII/2012, op. cit., s. 155.
- ⁴³ *Měla by ČR přehodnotit svůj postoj k fiskálnímu paktu?* EurActiv: On-line: www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/mela-by-ceska-vlada-prehodnotit-svuj-postoj-k-fiskalnimu-paktu-eu-010836.
- ⁴⁴ Zahraniční politika České republiky. Data I–III/2012, s. 61–62. On-line: www.mzv.cz/public/54/a/d8/815580_733362_data1_2012.pdf.
- ⁴⁵ *Ekonomická diplomacie na trzc*, op. cit.

Tabulka 1:
Vývoj ekonomických veličin podporovaných v rámci ekonomické diplomacie v posledních deseti letech¹
 (v mld. Kč, zaokrouhleno)

	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Hod- nota	03/02	Hod- nota	04/03	Hod- nota	05/04	Hod- nota	06/05	Hod- nota	07/06	Hod- nota	08/07	Hod- nota	09/08	Hod- nota	10/09	Hod- nota	11/10	Hod- nota	12/11
Vývoz z ČR	1371	109,3	1723	125,7	1869	108,5	2145	114,8	2479	115,6	2474	99,8	2131	86,2	1829	85,8	2448,9	133,9	2577	105,2
Obchodní bilance	-70	X	-13	X	59	X	65	X	121	X	103	X	181	X	152	X	94	X	145,8	X
Příjmy z cestovního ruchu	100	104,2	107	107,0	112	104,7	125	111,6	129	103,2	122	94,6	122	100,4	93	96,2	135	145,5	137,8	102,1
Bilance cestovního ruchu	46	X	49	X	54	X	63	X	56	X	45	X	45	X	35	X	54	X	53,7	X
Bilance běžného účtu	-160,6	X	-147,5	X	-39,8	X	-77,2	X	-113,1	X	-22,9	X	-37,0	X	-91	X	-109	X	-94	X
Čistý příliv PZI	59	X	128	X	279	X	123	X	212	X	110	X	52		117	X	96	X	207	X
Čisté PZI do zahraničí	6	X	26	X	-0	X	33	X	33	X	74	X	26	X	18	X	20	X	26	X
Bilance PZI	54	X	102	X	280	X	90	X	179	X	36	X	26	X	99	X	76	X	181	X

Prameny: Česká národní banka. On-line: www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_q/bop_czk_2012.ht; www.cnb.cz/es/statistika/platebni_bilance_stat/platebni_bilance_q/index.html; Český statistický úřad.
 On-line: www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10.

¹ V zájmu zachování kontinuity jsou převzaty názvy i struktura zavedené ve starších vydaných ročenky Janem Hříchem.

² Obchodní bilance podle metodiky platební bilance (tj. statistická hodnota podle přepočtu FOB/FOB).

³ Čistá repatriace investic zpět do ČR.

Tabulka 2:
Zahraníční obchod ČR se zbožím v jednotlivých měsících roku 2012
(mln. Kč, zaokrouhleno)

Ukazatel	Leden		Únor		Březen		Duben		Květen		Červen		Červenec	
	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index
Vývoz	252,5	112,5	252,2	115,4	278,0	106,7	248,7	107,9	257,1	104,7	263,1	106,7	245,1	111,3
Dovoz	221,9	107,4	223,4	109,0	240,5	101,5	228,1	105,0	236,7	101,4	235,3	102,5	221,5	106,3
Obrat	477,4	110,8	475,6	112,3	523,5	105,2	476,8	106,5	493,8	103,1	498,4	104,7	466,6	108,9
Bilance ⁴	30,6	+12,8	28,9	+14,6	37,5	+13,9	20,7	+7,3	20,4	+8,1	27,8	+11,1	23,7	+11,7

Ukazatel	Srpen		Září		Říjen		Listopad		Prosinec		I–XII celkem	
	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index
Vývoz	237,8	108,0	257,6	100,6	284,8	108,5	274,9	103,1	210,8	92,9	3062,8	106,4
Dovoz	221,7	101,3	226,3	96,9	251,0	109,0	241,4	97,3	204,4	93,0	2752,0	102,4
Obrat	459,5	104,7	483,9	98,7	535,8	108,8	516,3	100,3	415,2	93,0	5814,8	104,5
Bilance ⁴	16,1	+15,0	31,3	+1,6	33,8	+1,6	33,5	+15,1	6,4	-0,8	310,8	119,6

Pramen: Český statistický úřad. On-line: [www.czso.cz/csu/nsi/informace/vzo020613_113.xls/\\$File/vzo020613_1.xls](http://www.czso.cz/csu/nsi/informace/vzo020613_113.xls/$File/vzo020613_1.xls).

⁴ Místo meziróčního indexu absolutní rozdílu velikosti salda obchodní bilance oproti stejnému období roku 2011.